

RECENZJA OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH DR INŻ. ARCH. JANUSZA PACHOWSKIEGO DLA CELÓW POSTĘPOWANIA O NADANIE MU STOPNIA DOKTORA HABILITOWANEGO

PODSTAWA OPRACOWANIA RECENZJI :

- Pismo dziekana Wydziału Architektury prof. dr hab. arch. Stefana Wrony z dn. 30 września 2014, otrzymane 9 października 2014.
- Ustawa z dn. 14 marca 2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2003 r. nr 65 poz.595, nr 164 poz. 1365, Dz. U. z 2011 nr 84 , poz. 455)
- Materiały habilitanta jak w załączniku do pisma Pana Dziekana
- Kopia pisma Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów do Dziekana Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej datowana 5 września 2014 , nr BCK-VI-L-6046/14 o powołaniu Komisji habilitacyjnej w oparciu o art. 18a ust.5 ustawy j. w. , której autorka recenzji jest członkiem .

Przedmiotem niniejszej opinii jest określenie czy dorobek naukowy, dydaktyczny i zawodowy dr inż. arch. Janusza Pachowskiego może być uznany za znaczny, i odpowiedni do wymagań stawianych kandydatom do habilitacji.

I. Zwięzła charakterystyka ogólna Kandydata

Dr inż. arch. Janusz Pachowski uzyskał dyplom magistra inżyniera architekta na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej w r.1973.

Od tego samego roku rozpoczyna działalność dydaktyczną pracując na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej , przez rok w Katedrze prowadzonej przez prof. Jerzego Hryniewieckiego (nazwy jednostki nie podano) - w latach 1978-90 na stanowisku asystenta na Wydziale Architektury Wnętrz ASP w Warszawie , następnie od r. 1982 do 92 w Instytucie Urbanistyki i Planowania Przestrzennego na WA PW , od r. 1992 jako adiunkt w Pracowni Projektowania Architektonicznego II w Katedrze Projektowania Architektonicznego na rodzimym Wydziale .Stopień doktora nauk technicznych uzyskał w r. 1988 także .Jest zatem Kandydat długoletnim dydaktykiem o blisko 40-letnim doświadczeniu .

Równoległe z pracą dydaktyczną, rok po zakończeniu studiów rozpoczął działalność projektową zawodową – początkowo jako asystent i starszy asystent w Biurze Projektów Budownictwa Ogólnego w Warszawie, gdzie pracował do roku 1991, rozpoczynając jednocześnie w roku 1988 pracę projektanta w Pracowni Usług Architektonicznych przy Oddziale Warszawskim SARP, którą kontynuował do roku 1998 . W latach 1985-89 uzupełniał te doświadczenia okresową pracą w prywatnym biurze architektonicznym w Monachium (nazwy nie podano) . Od roku 1998 pracuje we własnej pracowni architektonicznej Pracownia Projektowa Janusz Pachowski (PPIP) , gdzie piastuje godność generalnego projektanta. Działalność projektową kandydat prowadził samodzielnie, po uzyskaniu uprawnień projektowych , już 4 lata po uzyskaniu dyplomu magisterskiego , od r. 1986 dodatkowo utytułowany nadawanym przez ZG SARP „statusem twórcy” , przyznawanym środowiskowo za znaczące osiągnięcia projektowe.

Jest laureatem nagród i wyróżnień , posiada znaczny dorobek zawodowy z wieloma nagrodami w konkursach architektonicznych krajowych, osobą znaną w środowisku dzięki zaangażowaniu w działalność w Izbie Architektów RP , w prace Komisji Kwalifikacyjnej Okręgowej Izby Architektów przyznającej uprawnienia zawodowe, Stowarzyszenia Architektów Polskich SARP. Dowodem Jego autorytetu i zaufania do Jego opinii, jest fakt zapraszania Go do prac lokalnych Komisji architektoniczno-urbanistycznych , wywiady przeprowadzane z Kandydatem w oparciu o jego wiedzę fachową publikowane w pismach środowiskowych o zasięgu ogólnopolskim , lub Jego opinie dotyczące tematyki, którą zajmuje się w swojej działalności projektowej . Niemniej , przy dużej ilości wykonanych na przestrzeni zawodowego życia projektów i wygranych konkursów , zdumienie budzi fakt, iż Kandydat stawał do rywalizacji , gdzie Przewodniczącym Sądu był Jego bezpośredni przełożony z Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej¹. W Opinii recenzentki wymaga to wyjaśnienia .

¹ str. 58 Autoreferatu

Działalność i postawa naukowa Kandydata jest najsłabszym ogniwem Wniosku, zarówno w opisie jak i w Autoreferacie. Recenzentka nie znalazła żadnych informacji dotyczących uczestnictwa dr J. Pachowskiego w konferencjach naukowych, o zgłoszonych i wygłoszonych referatach, publikacjach naukowych dotyczących zagadnień, jakie zgłosił jako swoje Osiągnięcie. Opisując swoje zainteresowania badawcze kandydat zgłasza tak tematy bardzo ogólne jak i niezwykle szczegółowe, powiązane ze sobą jedynie poprzez przykłady ich zastosowań w projektowanych budynkach, nie zaś badawczo. Samo sformułowanie tych zagadnień stanowi przedsmak lektury tekstu zawartego w Autoreferacie² będącego mieszanką opisu technicznego budynków składających się na relacjonowane zespoły akademickie z krótką próbą zdefiniowania terminu „przestrzeni społecznej” i podkreśleniem kompozycyjnych aspektów wykonanych projektów, tak jakby mogły one być jednym wyjaśnieniem podjętych decyzji przestrzennych i projektowych.

II. Płaszczyzna zawodowa i twórcza

Kandydat nie klasyfikuje uzyskanych w przeciągu swojej kariery osiągnięć i odznaczeń. Z łącznie opisanych wynika, że otrzymał 5 odznaczeń i nagród państwowych jak też ministerialnych, tak indywidualnie jak i w zespołach, pozostałe (6) to nagrody środowiskowe za zrealizowane budynki lub nominacje w konkursach. Nie podaje On tabelarycznego wykazu publikacji i osiągnięć, z cezurą uzyskania stopnia doktora nauk technicznych, odnosząc się do tego opisowo „co bardzo utrudnia prześledzenie Jego dorobku”³. Z uważnej lektury zał. 2 do Wniosku Habilitacyjnego wynika jednak, że od roku 1989 do roku 2014 uzyskał 10 (dziesięć) pierwszych nagród w konkursach architektonicznych, 5 (pięć) drugich i 4 (cztery) trzecie w konkursach studialnych i realizacyjnych, indywidualnie lub w zespołach. Jest to znaczny dorobek twórczy i świadczy o pasji i zainteresowaniu kandydata aktywnym i praktycznym podejściem do rozwiązywania problemów architektonicznych. Jednocześnie zgłoszone we Wniosku Kandydata oryginalne osiągnięcie projektowe – Kampus Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach i Kampus Politechniki Świętokrzyskiej, są charakterystyczne dla tematyki, jaką dr Pachowski się interesuje tak w działalności zawodowo-twórczej jak i w podsumowującej ją działalności publikacyjnej. Tematykę tę stanowią obiekty użytku publicznego, akademickie, sportowe i samorządowe, na tle wybranych obiektów sakralnych, również przecież stanowiących obiekty zbiorowego, społecznego użytkowania.

Przy szacunku dla ilości opracowanych projektów, co świadczy o pracowitości i zaangażowaniu Kandydata, recenzentka uważa, że cechuje Go brak analitycznego podejścia do własnej twórczości, która, podana w materiale towarzyszącym Wnoskowi w sposób beznamiętny i wręcz publicystyczny, bez autorskich komentarzy dotyczących idei nowoprojektowanych przestrzeni, jak też bez odpowiedniej, choćby tabelarycznej klasyfikacji, a jedynie chronologicznie, stanowi ilustrację trwania przy niezrewidowanych, wręcz szkolnych założeniach teoretyczno - przestrzennych w przeciągu wielu lat. Nie umniejsza to pozytywnej oceny sprawności układów funkcjonalnych projektowanych obiektów i ich poprawności technicznej. Nie dziwi zatem, że Centrum Symulacji Medycznej – II nagroda w konkursie z r. 2013⁴ jest podobne w do Centrum Kultury w Chojnicach⁵, jeśli wziąć pod uwagę kolumny portyku w wielkim porządku; elewacja Biblioteki Uniwersytetu w Kielcach nosi znamiona podobnego traktowania jak we wspomnianym Centrum Symulacji Medycznej. Stadion i hala sportowa w Radomiu⁶ i hala sportowa w Białymstoku mają bardzo podobne elewacje – a Radom i Białystok to przecież jednak inne ośrodki, o innej tożsamości i innym budownictwie. Kandydat, poprzez wybór zagadnień, które podał jako główne w swej drodze twórczej, prezentuje podejście niezwykle związane z uproszczonymi teoriami modernistycznymi (np. łączność wnętrza i zewnątrz w projektowanych obiektach, która wszakże nie zasadza się na odpowiednim umieszczeniu okien czy świetlików i kadrowaniu widoków a na łączeniu skal, układów przestrzennych, z uwzględnieniem ich wymiaru znaczeniowego), stosując jednocześnie stylistykę postmodernistyczną, opartą na zewnętrznych dekoracjach, które „ubierają” poprawnie i bezsprzecznie ekonomicznie zaprojektowane budynki. Osiągnięcie będące tematem Autoreferatu

² str.13 – 69 zał. Nr 2 do Wniosku

³ str.2-11 Autoreferatu

⁴ str. 197 zał.3 do Wniosku

⁵ str. 179 tamże

⁶ str. 188 zał. 3

(zespoły akademickie w Kielcach) jest zrelacjonowane faktograficznie , bez koncepcji i propozycji prześledzenia drogi twórczej prowadzącej do konkretnych rozwiązań , opisane w sposób zbliżony do opisu projektu w fazie projektu budowlanego wymaganego ustawowo .

Kandydat podaje swoje 100% autorstwo wszystkich projektów, opisanych we Wniosku⁷ , podając prawną interpretację , według której istotnie , gdyby przyszło do szukania osoby prawnie odpowiedzialnej za rozwiązanie , Kandydat , jako generalny projektant , tą osobą jest . Niemniej , w materiale stanowiącym wykaz osiągnięć twórczych ,podanych w celu awansu naukowego , gdzie istotna jest relacja podejścia twórczego do autorskich decyzji zespołu , a zespół ten w przypadku wielu projektów Kandydata jest podany co najmniej dwuosobowo , tego rodzaju oświadczenie razi .Wymaga, w jego świetle też wyjaśnienia podana w przywołanym Oświadczeniu deklaracja prawna do informacji o procentowym udziale twórców w wykonanych projektach w wykazie tychże.⁸

III. Płaszczyzna naukowa

Ocena dorobku naukowego kandydata i ocena pracy stanowiącej najważniejsze osiągnięcie Kandydata

Na dorobek naukowy dr Janusza Pachowskiego składają się : 2 prace wykonane na Wydziale Architektury⁹ oraz publikacja wydana przez niego indywidualnie w r. 2005, nagrodzona przez Ministra Infrastruktury¹⁰ , o tematyce będącej przedmiotem analiz w zgłoszonym we Wniosku Autoreferacie . Kandydat nie wygłosił żadnych referatów na konferencjach naukowych . Dr J. Pachowski nie jest autorem żadnych recenzji wniosków naukowych o projekty badawcze M.N.iS.W. ani też recenzji publikacji naukowych czy zawodowych .Nie może tego zrekompensować długoletnia praca egzaminatora w Komisji Kwalifikacyjnej Okręgowej Izby Architektów¹¹ , która stanowi raczej dorobek dydaktyczny bądź organizacyjny .

Recenzentka uważa, że dobrze by było gdyby Kandydat ubiegający się o stanowisko naukowe na podstawie dzieła stanowiącego Jego osiągnięcie- tu: wykonanych i zrealizowanych projektów , wykazał się umiejętnością ilustracji wybranego podejścia teoretycznego (w odniesieniu do używanych w pracy terminów : przestrzeń społeczna , jej definicje , sposoby kształtowania) jego projektową implementacją w sposób naukowy, z odniesieniami do poglądów innych badaczy i projektantów na dany temat. Autoreferat nie zawiera takiej próby . Kandydat przedstawia co prawda tło obrazujące stan projektowania zespołów akademickich w wybranych miejscach na świecie z naciskiem na realizacje krajowe oraz historię rozwoju obszarów gdzie zlokalizowano kieleckie uniwersytety , nie towarzyszy temu jednak analiza problemowa a podporządkowane jest to tezie, iż „*.../podczas tworzenia nowych kompleksów uniwersyteckich architekci kładą szczególny nacisk na przestrzeń społeczną /.../*”¹². Recenzentka uważa, iż jest to stwierdzenie zbyt ogólne w odniesieniu do budynków użytku publicznego poświęconych edukacji , które z racji swej funkcji muszą uwzględniać uwarunkowania społeczne .Zwraca uwagę samowystarczalność analityczna autora , który swoich analiz dotyczących wyodrębnionej przez siebie „przestrzeni społecznej” nie opiera na badaniach innych naukowców .W Autoreferacie nie ma bibliografii ani przypisów źródłowych odnoszących się do literatury naukowej z dziedziny teorii architektury, socjologii miasta, geografii humanistycznej czy psychologii środowiskowej , gdzie problematykę przestrzeni społecznej omawia się szeroko i wnikliwie. Być może analizy takie są zawarte w pracach zgłoszonych przez Kandydata, przywołanych na początku niniejszego paragrafu w tej recenzji, niemniej nie są one załączone do Wniosku .

Nic więc dziwnego, że jedyny tekst , który można ocenić w ramach zgłoszonego Wniosku , pod względem warsztatu naukowego Kandydata , zamieszczony w Autoreferacie , prezentuje

⁷ str. 12 zał.2 do Wniosku

⁸ patrz str. 7 – 10 zał. 2 do Wniosku .

⁹ Praca naukowo- badawcza „Przestrzeń publiczna w budynkach wielofunkcyjnych – istotny element obiektów użyteczności publicznej „, t.I- 1997, t.II – 1999, WA PW , autor: arch. Janusz Pachowski, niepublikowana

Praca naukowo – badawcza „ Atrium – foyer- przestrzeń integrująca strefę wewnętrzną z zewnętrzną przestrzenią publiczną „ WA PW 2012,autor arch. Janusz Pachowski , niepublikowana

¹⁰Pachowski J. „Atrium – przestrzeń społeczna w budynkach wielofunkcyjnych „, PPIp, Izabelin 2002

¹¹ Od r. 2002 do chwili obecnej (Autoreferat, str. 6)

¹² Str. 15 Autoreferatu

schematyzm i skrótowość sformułowań. Autor posługuje się pojęciami w sposób rutynowy¹³. Treść tekstu, który może i powinien wyjaśniać jego drogę twórczą i powstawanie podanych rozwiązań architektonicznych w obiektach, jakie wybrał jako swoje dzieło, jest zdominowana przez opisy dotyczące przyjętych rozwiązań, w ich warstwie funkcjonalnej bądź techniczno – materiałowej, nie zaś dlatego tak właśnie zostały zaprojektowane.¹⁴ Część sformułowań Autoreferatu razi potocznym żargonem użytym zamiast języka naukowego, odpowiedniego dla tego rodzaju tekstu.¹⁵ Wiele miejsca zajmują opisy, które są opracowane na poziomie opisów technicznych dyplomów inżynierskich, oczywiście tych bezbłędnych.¹⁶

Dla oceny tego dorobku, istotne znaczenie ma fakt, że Kandydat, ubiega się o stanowisko samodzielnego pracownika naukowego w dyscyplinie jaką jest architektura. Zgłoszone w tej części recenzji uwagi do tych aspiracji są adresowane.

Jako najważniejsze swoje osiągnięcie – dzieło, wybrane z wielu zrealizowanych prac projektowych (patrz pkt. II niniejszej recenzji) Kandydat wybiera dwa zespoły akademickie zrealizowane w Kielcach – Campus¹⁷ Uniwersytetu Jana Kochanowskiego oraz kampus Politechniki Świętokrzyskiej. Projekt kampusu Akademii Świętokrzyskiej w swoich założeniach realizuje przesłanki kompozycyjne i krajobrazowe stanowiące o jego układzie. Działka jest zagospodarowana obrzeżnie, z otwarciem zespołu w kierunku widoku na miasto i dającym dobre nasłonecznienie, z uwzględnieniem naturalnej topografii terenu. Użyte elementy przestrzenne- przejście „promenadowe”, hole wprowadzające do sal wykładowych jak też rozplanowanie sal i laboratoriów, stanowią przykład logiki i funkcjonalnej wydajności. Kształt przestrzeni jednak, jej ekspresja, użyty język architektoniczny stanowią zagadnienia w tym projekcie nierozwiązane – na ołtarzu koniecznej spójności i czytelności zespołu złożono tu poszukiwanie indywidualności. Architektura zespołu jest mało wyrazista, materiały wykończeniowe w strefie najważniejszej, bo społecznej, użyte są bez specjalnego uzasadnienia dla akurat tego rodzaju budynków i właśnie tam. Autor pisze: „*.../Materiałem dominującym w strefie wejściowej jest gres/.../*”, chwilę potem, gdy stwierdził, że „*.../ Monumentalna forma i estetyka informują o właściwym sposobie zachowania, w sposób intuicyjny organizując podział grup społecznych /.../*”¹⁸. Abstrahując od nadmiernej wiary w determinizm architektoniczny, z którą Kandydat się tu zdradza, to powstaje pytanie: jaką intuicję pobudza stosowanie materiału jakim jest gres?

Recenzentka nie odnajduje poszukiwania wyrazu architektury, w tym swoistego dla Kielc właśnie. Wydaje się, że autor hołduje zasadzie tworzenia architektury powstającej jako produkcja koniecznych nowych budynków, oparta o zapotrzebowanie i testowana na miejscu, gdzie sukces jest miarą funkcjonalności widzianej jako możliwość współdziałania i pracy dla ludzi, z satysfakcją czerpaną głównie z faktu iż użytkownik ma kompleksowy, nowy i czysty budynek. Można to zakwalifikować jako nurt tradycyjny i konserwatywny, wywiedziony wprost z tendencji modernistycznych zachowanych w Polsce szczególnie długo z racji na izolację polityczno-kulturową kraju do roku 1989 i, wskutek długotrwałego i niedyskutowanego prymatu, traktowanych, nie tylko przez Kandydata, dość

¹³ Np. str. 31 Autoreferatu: „*.../ arkady, które poprzez swoją monumentalność nawiązują do tradycji uniwersyteckich /.../*”
Recenzentka nie uważa, aby zastosowanie arkad było automatycznie odbierane jako nawiązanie do tradycji uniwersyteckich, abstrahując już od takiego właśnie budowania przekazu i znaczenia projektowanej przestrzeni. Przestrzenie akademickie współcześnie projektowane nie muszą się kojarzyć z monumentalnością, nawet gdyby arkady były ich symbolem (nie muszą być). Wystarczy analiza współczesnych projektów szkół wyższych, które powstały w ostatnich latach np. w Japonii. Przykład wyjaśnienia zastosowania arkad dla podkreślenia tej intencji jest właśnie ilustracją opierania się na myśleniu stereotypowym, architektonicznych cytatach, co było charakterystyczne dla historyzującego postmodernizmu, okresu już słusznie zamkniętego i wielokrotnie dyskutowanego i krytykowanego. Autor jednak nie odnosi się do tej tendencji w teorii i historii architektury – wyjaśnia swoje decyzje projektowe w sposób autorytarny, bez podawania źródeł swojego podejścia, co sprawia wrażenie, że nie jest świadom genezy takiego właśnie projektowania.

¹⁴ Materiały, o których pisze kandydat i ich parametry techniczne, nie są niczym odkrywczym. Nie ma nic dziwnego w tym, że np. szklenie dachowe w tego typu obiektach musi zapewniać odporność ogniową; poświęcanie zawartości tekstu na stwierdzenia, jak np. na str. 32 „*.../ W tym celu zastosowano odpowiednie parametry przejazdu oraz pochylnie wyrównujące poziom /.../*” nie zastępuje potrzebnego tu tekstu analitycznego.

¹⁵ Np. na str. 36” „*.../ Nie wiadomo jakie będą losy tego projektu, gdyż w niedalekiej przyszłości minie pozwolenie na budowę na ten zespół /.../*” (!)

¹⁶ Np. patrz str. 49 Autoreferatu.

¹⁷ Różnicowanie pisowni nazwy osiedla akademickiego, jak pisze Kandydat, wynika z oryginalnej pisowni przyjętej przez Uniwersytet Kielecki – sam On używa nazwy „kampus”.

¹⁸ Oba cytaty: Str. 31 Autoreferatu

bezrefleksyjnie, o czym nadmieniono w recenzji wcześniej. Kompozycja, otwarcia widokowe, liniowa zasada ruchu użytkowników to nie są jednak jedyne zasady, o które można się opierać w projekcie tego typu zespołu. Są jednymi z wielu. Architektura oparta na tych zasadach nie jest ponadczasowa, wbrew twierdzeniu jurora, przytoczonemu w pracy Kandydata¹⁹ (Dobrze wyjaśnia to Kengo Kuma (Kuma K. 2008) rozprawiając się z podstawowymi założeniami modernizmu, które w zestawieniu z kulturą i filozofią Dalekiego Wschodu i filozofią B. Spinozy niezmiernie wpływającymi na współczesność, są w rzeczywistości dogmatyczne, autorytatywne i mało uzasadnione²⁰).

Dr J. Pachowski posługuje się tymi zasadami dość sprawnie²¹. Daje to w efekcie architekturę dość eklektyczną, z wątkami przywodzącymi na myśl inne, zrealizowane już budynki innych autorów²², co w architekturze zdarza się dość często, niemniej - nie w tej, która zmienia świat.

Na uwagę zasługuje jednak aktywność Kandydata, mająca charakter popularyzatorski, oparta o relacjonowanie własnych projektów (15 autoryzowanych wywiadów nt. własnych dzieł projektowych), artykuły dotyczące stosowanych w projektach tworzyw budowlanych, publikowane w periodyku „Świat klinkieru i dachówek”²³ czy w nieistniejącym już Magazynie Budowlanym²⁴. Są to, jak można się domyślać, sądząc według tytułów (Kandydat nie prezentuje kopii wszystkich tych tekstów na załączonej do Wniosku płycie CD, nie zawiera ich też T.II – Wykaz twórczych prac zawodowych) artykuły dotyczące wiedzy fachowej, nie wymagające naukowej analizy. Brak możliwości zapoznania się recenzentów z publikacjami dr J. Pachowskiego poprzez dostarczenie ich czytelnych kopii w pracy²⁵ na płycie CD bądź adresów stron internetowych, gdzie można byłoby je znaleźć, recenzentka uważa za słabość Wniosku.

IV. Płaszczyzna dydaktyczna

Płaszczyzna ta potraktowana jest we Wniosku dość lakonicznie, Kandydat podaje, iż prowadzi zajęcia z przedmiotu projektowanie architektoniczne na WA PW, w tym projektowanie wnętrz, podając poziom semestralny oraz ilość dyplomów opracowanych pod jego kierownictwem (103) jak też recenzji (jak podaje Kandydat: kilkaset?)²⁶. Formy organizacyjne tych zajęć, to jak podaje: ćwiczenia, wykłady, seminaria. Zawartość merytoryczna, według relacji z Autoreferatu to przede wszystkim teoria z obszaru normatywnego oraz wiedza płynąca z doświadczeń projektowych samego Kandydata. Zwraca uwagę fakt, iż organizuje On w swojej prywatnej pracowni architektonicznej dwutygodniowe praktyki dla studentów, jak też zatrudnia ich w ramach stażu jako asystentów projektanta, co jest z pewnością dla nich bardzo dobrym doświadczeniem i stanowi o praktycznym i wymiernym zaangażowaniu w dydaktykę dr J. Pachowskiego.

V. Płaszczyzna organizacyjna

Dr J. Pachowski jest zaangażowany w działalność społeczną i środowiskową od roku uzyskania dyplomu. W Stowarzyszeniu pełnił różne funkcje na poziomie kół zakładowych, oddziałowych gdzie powierzano mu odpowiedzialne funkcje. Pełnił też funkcję sędziego konkursowego w tym sędziego referenta, zaś w latach 1998-2013 był jurorem w konkursie dla młodych architektów im M. Baczko i P. Zakrzewskiego. Jego pozycję w środowisku podkreśla fakt członkostwa w pracach komisji urbanistyczno-architektonicznej w gminie Warszawa-Wola i w Gminie Izabelin. Jest też aktywistą w Izbie Architektów, stałym delegatem na Krajowy Zjazd tej organizacji.

¹⁹ Str. 58 Autoreferatu, przypis dolny na stronie

²⁰ Kuma K. „Anti -Object „AA London 2008 „rozdział 1,2.

²¹ Np. por. portal od strony zachodniej – fot, nienumerowana, str. 33 Autoreferatu

²² Por. elewacja Biblioteki (str. 46 Autoreferatu) – wątki charakterystyczne dla Michaela Gravesa połączone z ekspresją zespołu Sauerbruch & Hutton)

²³ 3 (trzy) w r. 2002 i w r. 2005

²⁴ 2 (dwa) w r. 2000

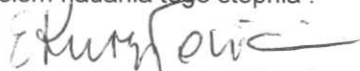
²⁵ Zamieszczone kopie w zał. III w T.II Wniosku uniemożliwiają przeczytanie tekstu. Kserokopie zmniejszonych tekstów są wymieszane z kopiami dyplomów nagród, tekstami dowodzącymi otrzymanych wyróżnień czy relacji z wydarzeń, gdzie Kandydat był nagradzany. Część stanowiąca prezentację publikacji autora nie jest w zał. Nr 3 Wniosku wyodrębniona. Sam załącznik i stanowiący go tom nie ma nawet spisu treści.

²⁶ Str. 5 Autoreferatu

VI. Wniosek końcowy

Z powyższego wynika, iż z pewnością stwierdzić można, iż dorobek zawodowy, dydaktyczny i organizacyjny dr Janusza Pachowskiego jest bardzo znaczny, co rekompensuje nieco niższą ocenę w obszarze twórczym i naukowym. Kandydat jest architektem niezwykle pragmatycznym, pracowitym i sumiennym. Etos, który reprezentuje nie jest etosem eksperymentatora – swoją działalnością i dorobkiem ilustruje On przekonanie, iż akademickie teoretyzowanie nie znajduje zastosowania w realnym świecie architektury, w którym rządzi sprawne i wydajne projektowanie a nowe rozwiązania pojawiają się tam, gdzie pojawia się architektoniczna produkcja - nowa *per se*. Swoją postawą i poprzez akcentowanie realizacyjnych parametrów swojego dzieła, udowadnia, że stoi po stronie konserwatystów, mocno zakorzenionych w realiach zawodu; że jest partnerem godnym zaufania dla lokalnych władz i zleceniodawców, którzy nie oczekują wizjonerstwa a konkretnej, sprawnej odpowiedzi na postawione przed nimi zadanie, niejednokrotnie trudne i skomplikowane, wymagające umiejętności koordynacyjnych na bardzo wysokim poziomie. Diagnozując to w ten sposób recenzentka uważa, że można to uznać za znaczny wkład w rozwój dyscypliny architektura. Czy jest to wkład powodujący postęp w tej dziedzinie mierzony teoretycznym opisem w ramach teorii dyscypliny? Choć Kandydat się na to nie powołuje, to zauważyć można, że z 11-tu płaszczyzn dyskursu teoretycznego dotyczącego architektury, określonych dla współczesności, wymienionych przez partnera arch. Zahy Hadid i profesora wiedeńskiego Wydziału Architektury na Uniwersytecie Sztuk Stosowanych, arch. Patricka Schumachera, w jego ostatni monumentalnym dziele (Schumacher P.2011), ekspertyza dr J. Pachowskiego dotyczy trzech – opisanych jako identyfikacja społecznych zadań architektury, racjonalizacja procesu projektowego, recepcja i wykorzystanie uznania społecznego²⁷. Architektura jest bowiem rozpięta między nauką a sztuką, związana z rzemiosłem, techniką, polityką, ekonomią i jako taka dopuszcza wielość postaw przyczyniających się do jej rozwoju. Pluralizm ten jednak wymaga tolerancji. Trzeba znać swoje miejsce ale też doceniać podejście prezentowane przez innych jak i umieć je umiejscowić w całości dyskursu. W tym przypadku nieco tego zabrakło, co nie znaczy, że w tym dyskursie dzieło jednak nie uczestniczy.

Podsumowując stwierdzam, że pozytywnie oceniam Wniosek dr arch. Janusza Pachowskiego jako materiał do dalszego postępowania habilitacyjnego i wnioskuje o przekazanie go do procedowania celem nadania tego stopnia.

Prof. nzw dr hab.arch. Ewa Kuryłowicz
Warszawa, 1 grudnia 2014

²⁷ Schumacher P., The Autoipoiesis of Architecture. A New Framework for Architecture, Wiley, London 2011, str. 18